

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum distributiua, & commutatiua sint duæ species iustitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

cundò, de partibus quasi integralibus. Tertiò de partibus quasi potentialibus, scilicet, de virtutibus adiunctis.

¶ Circa primum occurrit duplex consideratio. Prima, de iustitiæ partibus. Secunda, de iustitiæ oppositis. Et quia restituitio uidetur esse actus commutatiuæ iustitiæ, primò considerandum est de distinctione iustitiæ commutatiuæ, & distributiuæ; secundo, de restitutione.

CIRCA primum queruntur quatuor.

¶ Primò, Vtrum sint duæ spēs iustitiæ, scilicet iustitia distributiua, & commutatiua.

¶ Secundo, Vtrum eodem modo in eis medium accipiatur.

¶ Tertiò, Vtrum sit earum vni formis, vel multiplex materia.

¶ Quarto, Vtrum secundum aliquam earum specierum, iustum sit idem quod contrapassum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum conuenienter ponantur duæ species iustitiæ, scilicet commutatiua, & distributiua.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod inconuenienter ponantur duæ species iustitiæ, iustitia distributiua, & commutatiua.

Non enim potest esse iustitiæ species, quod multitudini nocet, cum iustitia ad bonum commune ordinetur: sed distribuere bona communia in multos, nocet bono communi multitudinis, tum quia exhauriuntur opes communes: tum etiam quia mores hominum corrumpuntur. dicit enim Tull. in lib. de Offi. Fit deterior qui accipit, & ad idem semper expectandum paratior. ergo distributio non pertinet ad aliquam iustitiæ speciem.

¶ 2. Præter. Iustitiæ actus est reddere unicuique quod suum est, ut supra habitum est: sed in distributione non redditur alicui quod suum erat, sed de nouo appropriatur sibi id, quod erat commune. ergo hoc ad iustitiam non pertinet.

¶ 3. Præter. Iustitia non solum est in principe, sed etiam in subditis, ut supra habitum est: sed distribuere, semper ad principem pertinet. ergo distributiua non pertinet semper ad iustitiam.

¶ 4. Præterea. Distributiuum iustum est bonorum communium, ut dicitur in 5. Ethic. sed communia pertinent ad iustitiam legalem. ergo iustitia distributiua non est species iustitiæ particularis, sed iustitiæ legalis.

¶ 5. Præter. Vnum, & multa non diuersificant speciem virtutis: sed iustitia commutatiua consistit in hoc, quod aliquid redditur uni: iustitia verò distributiua in hoc, quod aliquid datur multis. ergo non sunt diuersæ species iustitiæ.

SED CONTRA est, quod Philosophus. * in 5. Ethicor. ponit duas partes iustitiæ, & dicit quod vna est directiua in distributionibus, alia in commutationibus.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, iustitia particularis ordinatur ad aliquam priuatam per-

sonam, quæ comparatur ad communitatem, sicut pars ad totum. Potest autem ad aliquam partem duplex ordo attendi, Vnus quidem partis ad partem, cui similis est ordo vnius priuatæ personæ ad aliam: & hunc ordinem dirigit commutatiua iustitia, quæ consistit in his, quæ mutuo sunt inter duas personas adinuicem. Alius ordo attenditur totius ad partes: & huic ordini assimilatur ordo eius, quod est eodē ad singulas personas, quem quidem ordinem dirigit iustitia distributiua, quæ est distributiua communium secundum proportionalitatem. Et ideo duæ sunt iustitiæ species, scilicet distributiua, & commutatiua.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut in largitionibus priuatarum personarum commendatur moderatio, effusio uero culpatur: ita etiam in distributione communium bonorum est moderatio seruanda, in quo dirigit iustitia distributiua.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut pars, & totum quodammodo sunt idem: ita id quod est totius, quodammodo est partis. Et ita cum ex bonis communibus aliquid in singulos distribuitur, quilibet aliquo modo recipit quod suum est.

AD TERTIVM dicendum, quod actus distributio nis, qui est communium bonorum, pertinet solum ad presidentem communibus bonis: sed tamen iustitia distributiua est & in subditis, quibus distribuitur, in quantum scilicet sunt contenti iusta distributione. Quamuis etiam distributio quandoque fiat bonorum communium, non quidem ciuitati, sed vni familie, quorum distributio fieri potest auctoritate alicuius priuatæ personæ.

AD QUARTVM dicendum, quod motus accipiunt speciem a termino ad quem: & ideo ad iustitiam legalē pertinet ordinare ea, quæ sunt priuatarum personarum in bonum commune: sed ordinare e contrario bonum commune ad personas particulares per distributionem, est iustitiæ particularis.

AD QUINTVM dicendum, quod iustitia distributiua, & commutatiua non solum distinguuntur secundum vnum, & multa, sed secundum diuersam debiti rationem. Alio modo debetur alicui id, quod est commune, alio modo id, quod est proprium.

ARTICVLVS II.

Vtrum medium eodem modo accipiatur in iustitia distributiua, & commutatiua.

AD SECUNDVM sic proceditur. Vt, quod medium eodem modo accipiatur in iustitia distributiua, & commutatiua. Vtraque enim sub iustitia particulari continetur, ut dictum est: sed in omnibus temperantiæ, uel fortitudinis partibus accipitur uno modo medium. ergo etiam eodē modo medium est accipiendum in iustitia distributiua, & commutatiua.

¶ 2. Præter. Forma virtutis moralis in medio consistit, quod secundum rationem determinatur. cum ergo vnius virtutis sit una forma, videtur quod in utraque sit eodē modo medium accipiendum.

¶ 3. Præter. In iustitia distributiua accipitur medium attendendo diuersam dignitatem personarum:

¶ Super Quaestione sexagesima prima. Articulum secundum.

IN art. 2. eiusdem q. scilicet, quod morali proposito non uideatur expedire, ut res claras inuoluamus. Dico autem hoc, quia constat quod iustum in distributionibus est æquale secundum proportionem, & in commutationibus æquale secundum quantitatem, ut scilicet res quæ distribuuntur, ita se habeant inter se, sicut personæ quibus distribuuntur, se habent inter se: & res quæ commutantur, sint æquales quantitatis. Nec est opus disputare, an æquale medium sit: constat enim, quod est medium inter plus, & minus. Quare autem æquale: proportionaliter

Inf. ar. 4. cor. fr. & 2. di. 2. ar. 3. cor. & 3. di. 3. q. 1. ar. 3. q. 2. cor. & uir. q. 1. ar. 1. 13. ad. 7. Art. præced.